

Christian Em. de Hillerin

DOMNUL CONTE
roman

Istoria familie de Hillerin
1450 – 2014

CIORNĂ DE LUCRU ȘI INVITAȚIE LA COLABORARE

Contemporanilor mei.

Merg încet și drumul din față mă provoacă să caut mai departe. Nu este o potecă către un loc anume. Este umbra pașilor mei ce au strivit buruiana și au deschis cărare către un vis sănătos. Nu este cu dus și întors, fiindcă de acolo încă nu am revenit. Caut mai departe și mă asigur că în urma mea rămâne cărarea speranței pentru cei ce s-au rătăcit în adâncul dezamăgiri lor.

Christian Em. de Hillerin

DOMNUL CONTE
roman

Istoria familie de Hillerin
1450 - 2014

București 2014

Copyright,

*Asociația „**Conte Charles de Hillerin**“*

Str. Prof. Ghe. Palade, nr.7-9 – București 2

www.hillerin.de

CUPRINS

1.	<i>Cuvânt înainte</i>	8
2.	<i>La curtea regelui</i>	12
3.	<i>Lupta pentru tron</i>	16
4.	<i>În lume, fără nume</i>	17
5.	<i>Titlul nobiliar</i>	18
6.	<i>Blazonul</i>	21
7.	<i>Nume, funcții, meserii</i>	24
8.	<i>Masacrul de la Boistissandeu</i>	25
9.	<i>Filă de istorie</i>	28
10.	<i>Hotel Transilvanie – Paris</i>	30
11.	<i>Amintiri despre familie</i>	31
12.	<i>Fabrica de conserve</i>	37
13.	<i>Războiul ruso-turc</i>	41
14.	<i>Ajuns în România</i>	43
15.	<i>Medgidia - Așezământ nou</i>	44
16.	<i>Mici afaceri</i>	45
17.	<i>Cartierul Hillerin</i>	46
18.	<i>Naționalizarea</i>	47
19.	<i>Apus de soare</i>	48
20.	<i>Palade – Un nou acasă</i>	49
21.	<i>Vremuri noi</i>	50
22.	<i>Arta prefăcătoriei</i>	51
23.	<i>Originea socială</i>	55

24.	<i>Sângele</i>	61
25.	<i>Mama și pământul ei</i>	63
26.	<i>Ziua de 10 Mai!</i>	67
27.	<i>Pașaportul</i>	73
28.	<i>Fuga</i>	75
29.	<i>Atracția mormintelor</i>	76
30.	<i>Ștafeta</i>	80
31.	<i>Profesorul</i>	87
32.	<i>Numele</i>	90
33.	<i>Vacanța</i>	93
34.	<i>Ferma</i>	95

1. Cuvânt înainte

Întrebarea este oportună și nu i-am găsit încă răspunsul.
De ce o carte?

Acum 20 de ani am început să strâng datele legate de istoria familiei mele fără să mă gândesc la ce voi face cu ele. Erau date de care aveam nevoie pentru acțiunile în instanță. Erau întrebări despre evenimente demult trecute, acum neînsemnate dar care dădeau un sens trecerii timpului.

Puse cap la cap m-au făcut să înțeleg mai mult decât mă întrebam.

Și acum, ce să fac cu toate astea. Cele mai multe sunt despre cei dispăruți.

O dată cu ei viața ce au dus-o s-a stins, s-a consumat, a devenit uitare și nu mai are legătură cu nimeni. Rude, prieteni, case, avere, amintiri, fotografii, toate nu mai sunt.

Floarea pe care o udai zilnic. Părul copilului pe care-l mângâiai cu dragoste. Prietenii pentru care păstrai sticla cu vin. Obiceiurile tale respectate de cei ce te îndrăgeau. Și scrisorile din sertar, paginile sfințite cu lacrimi de moție, acum maculatură.

Și tot ce a fost atât de important, acum nu interesează pe nimeni.

Am adunat imagini acum golite de suflare, am strâns speranțe și dureri acum neștiute.

Teancul de hârtie din fața mea mă deprimă fiindcă mă copleșește și nu știu ce să fac cu ele. Este tentant să le dau din nou viață. Dar cum și când?

În curând voi fi și eu o foaie în plus peste mormanul de boarfe și vechituri pe care copiii mei la ard să facă curat în casa celui ce le-a adunat degeaba.

Înțenția de a le valorifica mă face să mă gândesc la o carte. Încep să mă bucur la gândul ăsta. Dar știu că nici nu pot și nici nu am încercat vre-o dată. Cui să-i transmit ștafeta asta? Sunt dezamăgit că nu am scăpare. Și sunt nemulțumit pentru pierderea șansei.

Ce păcat că nu sunt tânăr, că nu sunt talentat, că nu am pe nimeni alături și că sarcina mă depășește.

Îmi petrec zilele cu treburile măi mult sau mai puțin mărunte.

Am ambițiile mele care deja mă depășesc. Și acum e prea greu să iau o hotărâre pentru un proiect eșuat în fașă.

Câți dintre voi știți sau va interesat ceva despre bunici? Poate nici nu i-ați cunoscut.

Dar de străbunici? Aici se stinge orice contact personal. Poate o poză demodată pe un perete sau mai degrabă în albumul tatălui tău.

Citind cronologia familie mele, deja existentă în enciclopedia franceză, mă gândesc că cei mai mulți nu au așa ceva.

Îmi fac curaj și mă motivez că măcar ideea pusă în fapt și datele gata prelucrate

vor cădea cândva pe mâini mai bune.

Da! Am să încerc fără pretenția de a termina ceva concret. Măcar să văd ce va ieși.

Măcar să scap de apăsarea și reproșul că nu am încercat.

Dă-mi doamne putere, răbdare și curaj!

Și dă-mi doamne susținători!

2. La curtea regelui

Ceața rece și umedă a Tamisei se lupta cu primele raze de soare ale zilei.

Pe străzi negustorii își trăgeau căroaiele cu marfă către colțul stăzii. Câteva slujitoare cu cușurile goale se grăbeau la cumpărături. În semiîntunericul dimineții pășeau cu grijă printre gunoaiele străzii și se fereau de conținutul țucalurilor golite de sus de la ferestre. Nici 1465 nu era alfel decât anii trecuți. Gurile rele și slujnicele șoșoteau pe la colțuri și comentau năutățile.

Se zvonea că tânăra domnișoară Renée de Montrelais era gravidă.

(Numele de Montrelais este în secolul XV legat de baronia regiunii Nantes).

Georges Plantagenet viitorul 1st Duke of Clarence, 1st Earl of Salisbury, 1st Earl of Warwick, avea doar 19 ani. Despre aventura lor nu se știau prea multe. Tatăl său, Richard Plantagenet 3rd Duke of York, fiu al regelui Angliei, nu trebuia să afle nimic. Dar la curte, o dată cu cele aduse din piață, pe masă ajungeau repede și știrile nescrise. Curtenii dar și nobilii erau obișnuiți cu asemenea evenimente. Era neliniște la palat. Ceva trebuia să se întâmple.

Să ajungi la curte era greu. Anturajul palatului era ales, dar în jurul tronului politica, afacerile, aventurile amoroase și crimele dădeau de cap regelui. Feriți de ochii gloatei, curtenii se dedicau muncii zilnice. Acum era timp de pace și petrecerile nu conteneau. Multe fapte de vitejie se comentau la mese, multe planuri se urzeau sub zornăitul tăvilor cu fripură de cerb și a cupelor de argint pline cu vin de soi. Capetele înfierbântate își căutau răcoarea în coridoarele întunecate și separeurile clădirii. Câte-o slujnică îi sprijinea la mers și deseori le cădea pradă. Multe plecau de la palat cu o pungă cu bani și se duceau să-și nască copiii la sate.

Tinerii feciori de rang se întreceau în lupte. Erau puternici și ambițioși și doreau să-și etaleze calitățile sub privirile curioase și admiratoare ale domnișoarelor de onoare. Privirile lor încrucișate nu taie precum spadele dar străpung dureros ca săgețile otrăvite. Și cum singurul antidot era și pe atunci o caldă îmbrățișare, zvonurile nu conteneau.

Frumușica Renée, nu numai atrăgătoare și plăcută, era și de familie bună. Regele Richard acum informat de sfetnicii săi, avea o misiune grea și delicată. Nu putea să alunge fata, cum se făcea de obicei. Nu era de ajuns să trimeată bărbatul la război și să i se piardă urma. Acum privind în urmă, vedea pericolul care de generații urmărea tronul Angliei. Coroana era mereu râvnită. O dată cu pierderea tronului, succesorul avea grijă să răpună toți moștenitorii fostului rege, ajunși acum potențiali rivali la tron. Regele însăși avea nevoie de fii și la rândul lor de urmași. Cei mai în siguranță erau cei departe de palat. Cei legitimi dar necunoscuți. Renée ducea cu ea acum sânge din sângele Plantagenet și în deosebi al ducelui de Clarence.

George nu avea de ales. Nu dorea să fie tată, dar își recunoștea păcatul. Renée fusese tânără fecioară, curată și sinceră când prima ei iubire a rămas binecuvântată. Această cinste dar și povară, trebuia protejată și păstrată în secret.

În garda regală, prieten de tinerețe și tovarăș de lupte și călărie, ceva mai în vârstă, bine pregătit și cu referințe pozitive, cavalerul Hilerin avea să fie o alegere potrivită. O căsătorie și o retragere de la curte rezolva totul. Când a primit oferta, a căzut pe gânduri. Sincer, se cam aștepta la asta, că doar fusese mereu în preajmă. Prieteni buni de joacă și hârjoană cu fete și băieți, pusese și el ochii pe ea. Rangul însă îi despărțea. Primii oferta că nu se putea împotrivi voinței regelui. Renée era o partidă bună și deloc neatrăgătoare. Mai cu seamă că averea ce o primea nu putea fi neglijată. Nunta s-a făcut la moșia primită drept dotă regală. În anul domnului 1468 a venit pe lume fiul lor. L-ar fi numit George ca pe tatăl său adevărat dar era periculos și a ales să-i dea numele ei, Renée. René de Hillerin, e cel de la care începem povestea noastră și care este primul nume al familiei documentat în literatura genealogică engleză și franceză.

3. Lupta pentru tron

Ne aflăm în perioada „războiului de 100 de ani”. Edward al III-lea al Angliei și ei ce i-au urmat, doreau să cuceriească Franța și să devină „regi ai Angliei și Franței”. Marile lupte (1333-1360), (1369-1389), (1399-1453), s-au caracterizat prin disputele teritoriale, inițiative și ambiții ale francezilor dar și de legitimitatea regală a dinastiei de Lancaster.

Administrarea teritoriile franceze ocupate, coabitarea populație, refugiile repetate și staționarea îndelungată a soldaților a condus la o continuă emigrare și asimilarea a locuitorilor.

Pierre de Hillerin, Ec.sgr. de Buc, la Guérinière, la Touche, l'Ebaupinay, Linières, Sarré și Barbère (St.Paul en Pareds, Vent.) Situația sa materială, la moartea sa, era așa de încurcată încât toate bunurile sale au fost vândute, cu excepția hotelului din cheiul Malaquais, din cauza clauzei de substituie. Se pretinde că una din cauzele acestui dezastru a fost un împrumut de 320.000 livre dat lui Charles Stuart, pentru a-l ajuta să se urce din nou pe tron, în schimbul căruia el ar fi obținut dreptul de a împărți armoriile blazonului său cu cele ale Angliei.

4. În lume, fără nume

Despre copilăria lui René se cunosc puține fapte. Nu i se recunoștea apartenența la familia Plantagenet. Mama sa ia transmis mândria sîngelui albastru.

Ceea ce meriți trebuie să primești. E DREPTUL TĂU și ce ți-a fost dat prin Dumnezeu, ți se cuvine.

Ec. Sgn.= écuyer seigneur de = cavalier senior de

5. *Titlul nobiliar*

René Hillerin, rodul iubirii nelegitime a ducelui de Clarence nu a rămas departe de palat. A învățat arta armelor și a fost atras în lupta pentru supremație și tron. Atât Casa de York cât și casa Plantagenet au fost purtate între glorie și declin, între tron și surghiun. Refugiul cel mai sigur era Franța. În calitate de scutierul al mătușei lui, Margaret de York, Ducesă de Burgundia și a treia soție a lui Charles Bold, pașii l-au dus în anturajul curții franceze. Aici a cunoscut-o pe Jeanne du Plessis de Richelieu, fiica lui Louis de Richelieu, majordom al regelui Ludovic al XII-lea, cu care s-a căsătorit în 1494, la vârstă de 26 de ani. Primesc feuda din Plessis drept dotă. El

îi dă numele său și este răsplătit pentru asta cu titlul nobiliar al soției. René de Hillerin du Plessis și Jeanne, aduc pe lume doi copii, Georges în 1495 și Jacques în 1496. La numai doi ani de la căsătorie, Jeanne moare la 26 de ani, în urma nașterii fiului ei.

Sau stabilit în Mortagne sur Sevre (Vendée), casa Garafin Grand. A fost stăpân peste pădurile din Saint-Hilaire și terenuri în aceeași parohie. A slujit sub suveranitatea lui Philippe de Montespédon lady Beaupréau, soția lui René Montejehan. Acestora în 1521 le-a depus un jurământ de credință și de supunere. A devenit comandant al cavaleriei lui René Montejehan Frank, ruda lui dinspre mamă. În această calitate, el a participat la războaiele din Italia sub conducerea lui Ludovic XII și Francois I.

Timpul a făcut ca rădăcinile sale engleze să fie înlocuite cu credința pentru Franța. La începutul lunii iunie 1536 împăratul Carol V al Spaniei a invadat Provence. Trupele sale au cucerit orașul Brighton, care a fost redenumit „Nicopole” („Orașul victoriei”).

În luptă René de Hillerin la vârsta de 68 de ani și-a pierdut viața.

René de Montejehan comandantul său și Regele Francois I au fost înfrânți și luați prizonier de către spanioli. Francisc I era închis în închisoarea din Milan. A fost eliberat după ce a

semnat condițiile de eliberare: renunțarea la Milan și Burgundia.

După răscumpărare René de Montejehan va fi titrat mareșal al Franței de către regele Francisc I.

René de Hillerin pentru curajul aratat în luptă și pentru jertfa supremă, viața, va fi ridicat în rangul nobiliar de Conte și răsplătit cu avere și avantajele rezervate aristocrației.

6. Blazonul

Această familie nobilă pe care tradiția o zice de origine engleză, apare în Poitou – Franța la sfârșitul secolului XV.

Ea s-a stabilit la Mortagne sur Sèvre, după luarea acestui oraș dela englezi, sub domnia lui Carol VII (1422-1461).

Blazonul casei Hillerin la ridicarea în titlului nobiliar de Conte era roșiul (gueules-ghul) email roșu subliniat în desen de linii verticale, cu 3 roze a 5 frunze de argint așezate 2 și 1 (d'Hozier et Chérin.

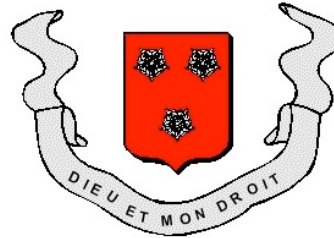

Blazonul în forma sa finală începând cu secolul XVIII cuprinde scutul cu deviză, încununat cu coroana cu 9 colțuri rezer-

vată titlului de Marchiz și Conte și înconjurat de lei imperiali care reliefează apartenența aristocrată la curtea regală a Franței.

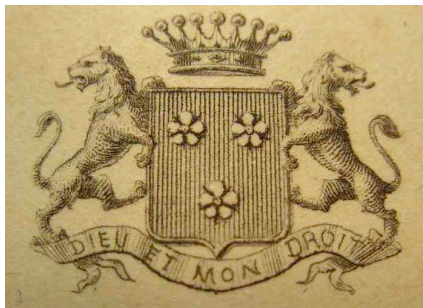

Charles Stuart al II-lea, rege al England, Scotland, și Ireland (între 1660-1687) fiul lui Charles I și Hanrietta Maria a Franței, pentru al recompensa pe Pierre de Hillerin (1616-1687) Ec.sgr. de Buc, la Guérinière, la Touche, l'Ebaupinay, Linières, Sarré și Barbère, pentru ajutorul dat la cucerirea tronului, ia concesionat în 1659 dreptul de a atasa blasonului său deviza de pe armoriile Angliei – Coat_of_Arms_of_England.

De aici vine deviza “Dieu et mon droit” / “Dumnezeu și dreptul meu” de pe emblema familiei.

Pierre de Hillerin, Ec.sgr. de Buc, la Guérinière, la Touche, l'Ebaupinay, Linières, Sarré și Barbère a obținut dreptul de a împărți armoriile blazonului său cu cele ale Angliei.

7. Nume, funcții, meserii

8. *Masacrul de la Boistissandeu*

Războiul din Vendée a fost un război civil francez, care a avut loc în perioada 1793-1796, în care forțele armate ale primei republici franceze s-au confruntat cu armata catolică și regală care susținea vechiul regim. Operațiunile militare au avut loc în zona definită drept „Vendée militaire”, cuprinzând regiunile istorice Anjou și Bas-Poitou, sau departamentele nou înfi-

ințate Vendée, Loire-Atlantique și Maine-et-Loire. Războiul a fost foarte brutal și numeroase sate din zonă au fost complet distruse. Distruse în timpul războiului din Vendée, începând din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, a început o amplă acțiune de reconstruire a bisericilor care, în marea lor majoritate, erau prevăzute cu vitralii

Marie-Agathe de Hillerin de Boistissandeau (născută Bouret de Neuvron) era soția lui Jean-Baptiste-Laurent de Hillerin de Boistissandeau, membru corespondent al Academiei de Științe a Franței, inventatorul unei mașini de calcul. Cea mai mare dintre fiicele ei, Armande de Hillerin de Boistissandeau era măritată cu Gabriel-Louis-Jacques-Barthélemy des Nouhes de Robineau.

În 31 ianuarie 1794, Marie-Agathe, care era în vârstă și neputincioasă, împreună cu cele două fiice ale ei au fost asasinate de un grup de 5 husari republicani pe treptele castelului Boistissandeau din localitatea Les Herbiers. În 1942, castelul a fost donat congregației „Frères de Saint-Gabriel” care au instalat un noviciat în castel. Cu prilejul reabilitării castelului, în

capela acestuia a fost instalat vitraliul „Massacrarea Doamnei de Hillerin”, executat de maestrul sticlar Van Guy în 1957

9. Filă de istorie

Château de la Flocellière, Rue du Château, La Flocellière, castel feudal în Franța.

E locul nașterii, reședinței și locul de veci al familiei Ramura „Marchiz de HILLERIN de la TOUCHE de BOITISSAN-DEAU” având blazonul cu coroana Marchizului de la Touche și deviza „Dieu est mon droit”.

(înnobilat după bătălia de la Touche în anul 1500?) și rădăcinile legate de Château renaissance du Bois-Tissandeu, Les Herbiers.

Citez:

- Bunicul a fost până la independența Indiei (15 august 1947), șeful poliției călare.

- Bunicul și tatăl au fost primari în La Flocelière.

- Tatăl a evadat din lagărul de prizonieri din Germania și în anii 1950-60 tatăl a vândut Castelul la Flocelière și herghelia.

În prezent fiul de 15 ani este moștenitorul titlului și continuatorul acestei istorii.

Îmi permit să subliniez continuitatea tradiției creșterii cailor și să schițez o paralelă.

- Înainte de 1900 calul era nelipsit, mai ales la nobilii cavaleriști.

- 1940 Charles, Șeful poliției călare - India.

- 1955 Charles Elie, Herghelia de la Flocelière - Franța.

- 2000 Prix Jacques de Hillerin – Hippodrome de Les Sables D'Olonne - Franța

- 2010 Echitație; Cupa Silvana - Ferma Dora - Romania.

Vremurile trec. Castelele sau transformat în apartamente la bloc, hergheliile au devenit grajduri dar noblețea sufletelor noastre și admirația pentru cal, nu ni le ia nimeni!

10. *Hotel Transilvanie – Paris*

11. Amintiri despre familie

Autor: Charles Joseph de Hillerin („13-13”)-Gaga-(1865-1953).

Text original în limba franceză tradus în 1985

de Jeanna Marguerit de Hillerin („14-19”)-Tanti Jana -(1909-1995).

Regele Francisc I, rege al Franței era un rege foarte războinic și avea în preajmă o mulțime de cavaleri și oameni de arme care se luptau pentru el la cel mai mic furt din vecinătatea sa. La bătălia de la Pavia, contra spaniolilor (Carol V), lupta a fost pierdută și Francisc scrisese mamei sale: Doamnă, totul este pierdut în afară de onoare. În această bătălie, una din cele mai mari ale secolului, regele Francisc I fu trântit de pe cal, care fu omorât, iar el era să fie înjunghiat când

apăru cavalerul de Hillerin cu oamenii săi, care îl depresur-ară pe rege. Acesta putu să scape luând calul cavalerului. Cavalerul de Hillerin fu numit mai târziu Conte de Préssec (Poitou, Franța), ca recompensă pentru frumoasa sa acțiune. Observația editorului:

Bătălia de la Pavia e datată 1525, iar primul în genealogie spus de Préssec este Charles Francois"09-48" de Hillerin, născut la 11 Febr.1754. Neconcordanța datelor se poate pune pe seama povestirii romanțate a trecutului.

După bătălie cavalerul RENÉ de Hillerin"01-01" s-a retras pe proprietățile sale în Vendée unde posedă o vastă pădure, pădurea din Vouvant, loturi de terenuri de cultură, unde familia sa locuie în orașul Fonteney le Comte, până la marea revoluție din 1793.

În timpul revoluției o bandă de asasini a invadat toată regiunea, Contele de Hillerin fu obligat, pentru a-și salva viața și aceea a copiilor, să se ascundă cu ajutorul fermierului său principal, într-o cavernă din pădurea Vauvant, unde rămase 8 luni, neîșind decât noaptea. El și familia sa au fost întreținuți de fermierul său, care le ducea, în fiecare noapte, hrana și cele necesare.

Acest fermier a răscumpărat, cu banii săi, toate proprietățile aparținând contelui, care au fost vândute ca bunuri naționalizate. La sfârșitul revoluției, acest om cumsecade a restituit

proprietarului său toate aceste bunuri între care și o mare parte din pădurea Vouvant.

Familia a trăit timp de 8 luni din ceea ce putea aduce acest fermier și s-a întors să locuiască la Fontenay le Comte la sfârșitul revoluției când a primit partea sa din Miliardul Emigranților, ca despăgubire pentru pierderile suferite din cauza revoluției.

Ei rămaseră la Fontenay le Comte unde locuiau într-o casă mare lângă râu. Jos era un magazin mare unde se vindeau caschete și pălării. O curte mare pavată dădea spre râu care trecea la picioarele acestui fel de turn. Ei se ocupau de comerț. Mai târziu bunicul meu a cumpărat o casă frumoasă în strada mare și o mică proprietate în sudul orașului, lângă râu. Această proprietate avea o mică casă și o grădină mare plină de legume și vie, care dădea fructe bune și legume frumoase. Apa era procurată de un puț cu balanță și frânghie cu trei găleți.

În casa cea mare de lângă râu, casa comercială, i-am văzut, pentru prima dată, pe bunicii mei. Familia era compusă atunci în 1868 din:

- bunicul Louis Abel de Hillerin¹¹⁻¹⁴”, bunica Célestine Ballereau^{11-14A}”, mătușa Marie¹²⁻²⁰” decedată fată bătrână, mătușa Honorine¹²⁻¹⁸” care s-a călugărit în ordinul Sf.Vincent de Paul la Nisa unde a murit către 1930, fiul

Charles Abel Celesten de Hillerin"12-16" căsătorit cu Leontine Tertrais"12-16A", părinții mei și fiica Celestine"12-21" mătușa mea, care s-a căsătorit la 40 de ani cu un negustor din Fontenay. Ea a avut un fiu care azi (înainte de 1953) trebuie să fie mare, chiar căsătorit.

La această epocă calea ferată nu mergea pînă la Fontenay. Din Nantes și Sables d'Olonne trebuia să mergi cu trenul pînă la La Roche sur Yon, apoi cu trenul pînă la Velluire, de acolo cu diligența cu 4 cai la Fontenay. Era un voiaj care, mie copil, îmi plăcea foarte mult. Cîteva ani mai târziu, calea ferată de la Velluire trecea prin Fontenay unde s-a construit o gară frumoasă.

Mama mea locuia în localitatea Beautour, pe Sevră Nanteză la 4-5 km de Nantes.

Ea făcu cunoștință cu Charles de Hillerin"12-16" care în scurt timp fu logotnicul ei, la Paris unde era în voiaj cu tatăl său. Logotnicul era la Paris pentru a-și termina studiile comerciale. Căsătoria fu decisă repede și Charles de Hillerin"12-16" intră ca asociat cu 1/3 parte în „casa Tertrais-Ballereau” („xx-xx”) din Nantes, cu Tertrais tatăl („xx-xx”) și Victor André Nicolas Tertrais („xx-xx”) fiul.

Cei doi tineri Victor și Charles nu se înțelegea deloc. Lui Charles, cel mai tânăr îi plăcea mai mult vânătoarea și pescuitul decât biroul, unde bătrânul venea rar. Cei doi tineri

asociați au ajuns la bătaie și șeful contabil, un mic bătrânel numit Reneau, a fost obligat să-i despartă, tocmai în momentul când balconul unde se găseau beligeranții se prăbușea în grădină, la câțiva metri. Din această zi, nimic nu mai mergea și după o nouă ceartă în legătură cu cățeluș pe care câinele cel mare al lui Charles l-a omorât, tatăl Tertrais a decis lichidarea asociației.

Aveam atunci cinci ani și-mi amintesc foarte bine cum erau aranjate saloanele și camerele ocupate de soldați. Numai după războiul 1870-1871-1872 a avut loc lichidarea casei Tertrais-Ballereau. Avem atunci 7-8 ani. Am fost băgat la pension în Nantes, colegiul Stanilas, cu fratele meu Henri¹³⁻¹⁴, timp de doi ani. Eu din cauza unei sănătăți precare am fost reținut acasă, unde-mi continuam studiile cu institutoarea surorilor mele. Fratele meu a fost dat la pensionul lezuiților din Vanne, unde a rămas până în 1881. Fratele meu Pierre¹³⁻¹⁶ cu o sănătate foarte proastă a stat mulți ani cu bona sa, la Nisa, sub supravegherea mătușii Honorine, călugăriță la St. Vincent de Paul.

Viața era foarte simplă la Nantes, cu toate că personalul de serviciu se compunea din bucătăreasă, bona pt. copii și subreta, vizitiul și institutoarea.

La Salbes d'Olonne erau aproape întotdeauna invitați. Erau aproape zilnic 10-15 persoane la masă. Atunci erau trei ser-

vitori. În plus: grădinarul, spălătoreasa și încă o bonă pentru copii.
urmează!!!

12. *Fabrica de conserve*

Autor: Charles Joseph de Hillerin („13-13”)-Gaga-(1865-1953).

Text original în limba franceză tradus în 1985

de Jeanna Marguerit de Hillerin („14-19”)-Tanti Jana -(1909-1995).

Fabrica și construcțiile din Nantes precum și o uzină de sardele situată la Concarneau au revenit ca parte lui Victor Tertrais. Charles de Hillerin avu ca parte uzina din Sables d'Olonne, marca specialităților și o mare parte numerar.

Charles de Hillerin s-a retras cu familia sa într-o casă frumoasă din Boulevard L'Ornne, No. 30, pe urmă a cumpărat o fabrică mare unde și-a instalat fabrica de conserve și de

conservare cu sare, a construit o uzină la Saint Guinele pentru sardele și mai târziu încă o fabrică de sardele în Bretania.

Și la Paris era o uzină pentru conservarea ciupercilor și a fabricarea pateului de ficat cu trufe, ceea ce făcea împreună cinci uzine fabricând conservele Hillerin-Tertrais, care erau bine primite în comerț și se vindeau cu 3-5 franci mai scump decât mărfurile altor case concurente. Marca „Des friands” (delicatese) și mai târziu marca „Mignon” produceau necaz și neplăceri vărului Tertrais, de unde o răceală în relațiile celor două familii.

Tatăl Tertrais, după dizolvarea casei Tertrais-Ballereau și moartea soției sale, se retrase într-un apartament mare pe Cour Cambrone unde continua să îmbătrânească. A murit câțiva ani mai târziu (1876) lăsând moștenitori pe copii săi: Victor, (Charles era mort), fiica sa Leontine (mama mea) și Marie Gayet, soția unui avocat din orașul Predon (Bretania), mama a 8 copii.

Acestă mătușe Marie Gayet, venea în fiecare an să petreacă o lună, o lună jumătate, la Sables d'Olonne cu soțul și copiii, la noi. Era o înțelegere perfectă între cele două familii, Hillerinii fiind mult mai bogați decât Gayets. Toamna ne întorceam la Nantes, unde familia Gayet locuia aproape o lună la bunicul Tertrais, iar noi în casa din Boulevard de Lerne 30.

Între timp intervenii răzbioul din 1870 între Franța și Germania separarea asociațiilor nu era făcută. Uzina din Nantes a fost rechiziționată de armată pentru a prepara și conserva carnea vitelor retrase din fața inamicului. Se tăiau la Beaufeur 50/60 boi sau vaci pe zi. Cazanele de la Sables d'Olonne au fost demontate și expediate la Nantes. Erau niște cazane mari de aramă de o capacitate mai mare de 1 m.cub. Uzina a lucrat zi și noapte până la sfârșitul războiului și a câștigat mulți bani cu acest lucru.

În timpul războiului, având în vedere banii ce se câștigau de la uzină, s-a instalat în saloane și în camerele libere, un spital pentru răniți. Acești răniți erau îngrijiți și hrăniți pe cheltuielile casei Tertrais-Ballereau. În fiecare dimineață tatăl meu Charles de Hillerin și unchiul meu Victor Tertrais, mergeau la gara din Vertou unde se aduceau 10-15 soldați care erau îngrijiți imediat de medicul care venea zilnic. Aceasta a durat până la pace.

Mama mea și unchiul Victor se ocupau cu îngrijirea soldaților dându-le să bea limonadă și administrându-le medicamentele. Răniții erau schimbați în fiecare zi, cei care plecau fiind înlocuiți a doua zi dimineața. Medicul făcea trei vizite pe zi și lua masa acasă. Cele cinci femei ocupate cu îngrijirea bolnavilor erau plătite de casă.

Aveam atunci cinci ani și-mi amintesc foarte bine cum erau aranjate saloanele și camerele ocupate de soldați.

13. *Războiul ruso-turc*

Războiul franco-german din 1870 a fost pentru familie o sursă importantă de venit.

Fabrica de conserve a fost furnizorul armatei și și-a făcut un nume prin afacerea derulată.

Tot în aceeași perioadă imperiul rus se lupta cu imperiul otoman.

Primul război în anul xxx nu a soluționat convergențele așa că în 1887 luptele au reînceput.

Anul 1878, an marcat de mari evenimente politice, diplomatice și armate a întors roata vieții și a deschis drumul independenței în Balcani.

Eu aveam 5 ani când am trăit războiul cu Germania.

Tata frecventa cercurile înaltei societăți. Situația materială și gradul social au făcut să fie respectat și considerat un afacerist de încredere.

La curtea regală, în saloanele la modă, în localurile de lux se adunau personalitățile timpului. Parisul capitala Europei, era locul de întâlnire a protipendadei. Mulți tineri ofițeri ruși întregiau tabloul cotidian.

Războiul a început în 1877
1882

14. *Ajuns în Romania*

15. *Medgidia - Așezământ nou*

16. *Mici afaceri*

17. *Cartierul Hillerin*

18. *Naționalizarea*

19. Apus de soare

20. *Palade – Un nou acasă*

21. *Vremuri noi*

22. *Arta prefăcătoriei*

Tata venea obosit spre casă. Ziua la fabrică trecea greu. Multa alergătură, statul în picioare și frigul își puseseră amprenta pe statura lui. Nu mai era drept ca pe vremuri. Nu mai era agil în mișcări și parcă totul se desfășura într-un film cu încetinitorul.

Povara anilor îl apăsa. Să fi îmbătrânit înainte de vreme? Nu. Sau nu numai. Și sufletul îndura amarul măcinător al stării

fără ieșire.

Totul în jur părea neschimbat dar parcă totuși altfel.

Casele neîngrijite, cu fațadele murdare și cu acoperișurile de tablă ruginită îl apăseau. Strada pe care o cunoștea de o viață acum parcă-i era puțin străină.

Oare ce o fi dus la pustiul ăsta care se

adîncea? Aceleași gînduri revin, aceiași nesiguranță și vechile întrebări fără răspuns. Intră pe poarta curții. Ușa grea de fier forjat parcă ar trebui unsă. Gardul își are povestea lui. Tatăl său, bunicul Gaga a stat mult pe gînduri, cum să facă gardul. S-a hotărât să-l facă robust să nu ruginască și să nu se prăbușească în timp. Soclul din piatra masivă de bazalt susține stîlpii groși de fier. Gardul însăși din benzi de fier în formă de floare, spirale și melci este prins în nituri. Bunicul își dorea să reziste o viață.

Acum gardul stă nevătămat de o sută de ani. Bunicul s-a stins dar gardul lui va dăinui încă alte vieți.

Casele sunt acum ale statului. Și gardul la fel. Și noi toți, tot ai statului suntem.

Mama i-a așezat farfuria cu ciorba fierbinte. Parcă s-a mai liniștit un pic. Mestecă în ciorba fierbinte. Îi povestește mamei despre ziua de lucru. Muncitorii vorbesc. Unii sunt supărați, alții rîd. Spun bancuri. Dacă n-ar fi bancurile astea! Au ajuns supapa de siguranță prin care poți spune ce gîndești, deghi-zat în gura lumii. Sunt veșnicele bancuri cu nebuni, cu Bulă și cu partidul. Astea cu partidul nu prea ai curajul să le spui. Te uiți în jur, privești oamenii în ochi, stai pe gînduri și parcă ai tăcea.

Bancul nu e totul. Faptul că îl spui e un mic act de curaj. O rupere a tăcerii, o revoltă și o dovadă de îndrăzneală. Îți alegi

auditoriu, îi spui „să vă zic una bună“ și le declari prin asta încrederea. Îi faci părtași. Le demonstrezi cine esti și ce gândești. Și fiindcă mă ascuți înseamnă că esti ca mine și mie nu mie frică că mă torni.

Mulți au sfârșit însă rău. Unul din cei mulți, a turnat.

Eu copil preșcolar mă jucam sau îmi făceam de lucru lângă sobă. Tata îi povestea mamei. Prindeam fiecare cuvânt. Înțelegeam pe jumătate. Înțelegeam cuvintele neînțelese și simțeam că în spatele lor era ceva important și periculos. Secret și complotant. Intonația cuvintelor, pauza, șoapta sau râsul gălăgios se împleteau într-o atmosferă benefică. Te simțai acasă, că esti părtaș, că nu ești singur și că acum „știi“.

Brusc vocea tatei se schimbă. Firul poveștii se rupe. Acum vorbește despre altceva. Vraja dinainte a dispărut. Ridic capul și mă uit. Chipul tatei e schimbat. Spune lucruri la întâmplare și în ochi îi chicesc acel ceva ce numai eu îl recunosc. Ceva s-a întâmplat.

Pe ușă a intrat sora mea. Dă bună seara și se așează la masă mândră de cravata ei de pionier, de la gât.

De ce o fi schimbat tata vorba? Acum îmi amintesc ce am aflat mult mai târziu. Sora mea venind acasă de la școală a spus ce tocmai învățase: Tata Stalin ne dă pâinea!

Bietul tata. Putea el s-o strângă de gât? Nu, nu putea fiindcă noi copiii învățăm la școală, că ceea ce spune profesorul este mai important decât ce spune mămica sau tăticu.

Cu timpul am învățat să privesc înainte de a vorbi. Mă uit și cântăresc riscul. Nu poți să spui orice, oricui. Pe unii îi cunoști pe alții nu.

Începi cu vorbe simple și continui cu mici ambiguități ce pot fi interpretate. Vorbe cu înțeles dublu. După fața interlocutorului știi cu cine ai de-a face. Dacă ești nesigur, întorci vorba din mers. Acum parcă pot paria că ghicesc fără greșală cine ești și ce gândești. Și uite așa oamenii din jur se împart în, cu noi sau împotriva noastră.

Se spune că omul folosește cuvintele pentru ași ascunde gândurile. Dar sub imperiul fricii cuvântul e cel ce-ți înlesnește și-ti creează calea spre eliberarea gândului.

23. *Originea socială*

Tatăl meu Lulu, era tânăr șofer la cariera tatălui său la Medgidia. Fratele mai mare Emil era un fel de șef. Ca tata să nu-și cheltuiască banii de salariu în zadar, Emil îi reținea banii în păstrare. Cu timpul relația s-a stricat. Pe când transporta muncitorii cu camioneta, tata i-a răsturnat în șanț. Asta a pus capac, a fost dat afară și i s-au oprit și bani pentru stricăciuni.

Venise momentul să înceapă o viață nouă așa că a plecat la București unde locuiau surorile lui. A căutat servicii și nu a durat mult până a aflat că se căuta șofer. S-a prezentat la adresa care era o casă impunătoare cu un gang care ducea din stradă în spatele casei. Acolo nu era loc de întors. Administratorul i-a arătat mașina doamnei. Doamna era o actriță la modă, bogată și răsfățată de societate. Mașina un Buick mare și lat, dea-bea avea loc pe gang.

- Dacă poți să o bagi și să o scoți fără să o atingi de tufe, ești angajat!

Nu era floare la ureche dar avea destulă experiență așa că a fost imediat lăudat și angajat.

Cu uniformă elegantă și șapcă nu se putea spune că nu-i plăcea. A durat o vreme dar cum totul are un sfârșit, a fost luat în armată.

Aici a fost înrolat ca mecanic auto și nu după multă vreme

nemții l-au trimis la specializare în Germania la uzinele Lant. Aici se fabrica utilaj agricol, așa că Lulu s-a specializat și a fost trimis în țară unde la începutul războiului a fost concentrat

la locul de muncă. Asta însemna că nu pleca pe front dar trebuia să asigure buna funcționare a mașinilor pe câmp pentru alimentarea frontului cu grâne.

Din 1938 era căsătorit și scăpase și de război.

A lucrat pe cont propriu și repara tractoare pentru moșierii timpului. Dar cum cu timpul moșierii ajungeau pe la canal sau în închisori, afacerile mergeau prost. De ce dispăreau moșierii? Păi noua clasă politică la putere era de orientare

comunistă. Pământurile au fost naționalizate și cei ce se împotriveau erau declarați dușmanii poporului.

Trăiam vremuri tulburi, întunecate de actele de discreditare și intimidare a intelectualității. Țărănimea era sărăcită și fără pământ era neputincioasă. Oamenii politici cu alte orientări decât partidul comunist, dispăreau și cu sau fără proces ajungeau în pușcării de unde li se pierdea urma.

Familia mea era în pericol. Numele și originea franceză erau altfel decât marea masă. Tot ce era altfel era suspect. Charles era ginerele lui Mircea Vulcănescu, mort și el în închisoare.

Nici unul dintre noi nu făcuseră politică ba chiar unii au lucrat în securitate și poate asta ne-a fost salvarea.

Tata era acum angajat la uzina Semănătoarea. Avea carnet de maistru eliberat de uzina Lanz. Era în germană și nu prea era oficial. Cu toate astea fiindcă era bun profesionist a ajuns cu timpul la controlul de calitate a uzinei. Era exigent și corect ca un neamț. Mașinile cu defect erau refuzate și rămâneau în fabrică la reparat.

Seara când venea acasă mort de oboseală, la masă îi povestea mamei istoria zilei. Simțea pericolul tot mai eminent și știa că va trebui să aleagă între sabotor al producției sau neglijent în funcție. Cum dădeai tot prost se termina.

Fratele meu mai mare Gigi era în clasa zecea la liceul Cantemir. La începerea anului școlar aduceam adevăruri despre părinți. Tata ocupa funcția de inginer control tehnic.

Pe funcția de inginer și cu nume străin, asta era cam mult. A fost chemat la școală.

- Fiul dumneavoastră nu are origine socială sănătoasă. Școala este pentru fiii clasei muncitoare.

- Și nu mai poate să meargă la școală pentru asta?

Soluția era să continue la cursul seral. Dar pentru asta trebuia să fie în câmpul muncii. Așa că tata ca să-l ajute și să-l aibă în grijă a intervenit și l-au angajat ca ajutor de strungar la el la fabrică.

Munca era grea pentru un tânăr în preajma majoratului. Seara după ce mânca ceva pe fugă mergea la școala serală. Nu mai avea contact cu colegii din vechea clasă. Noii colegi erau muncitori ca și el, numai că ei nu făceau școala la zi din cu totul alte motive. Stătea pe gânduri și nu putea pricepe. Tata era la fabrică, muncea normal și atâta vreme nimeni nu spusese nimic. Nimic care să-l facă să fie altfel decât ceilalți. Iar originea socială era aceeași ca a colegilor lui. Și acum originea nu mai era bună. Să fi fost tata chiabur, moșier sau boier din aceea care au asuprit poporul? Bunicul a murit sărac, noi eram cam săracuți dar eram o familie normală. Oare numele ăsta al nostru să fie de vină? Mătușa tanti Jan-

na zicea că bunicul era conte! Și ce mai este și asta. Oameni de viță nobilă! Oameni de altă origine socială!

Dar noi, noi nu eram la fel ca ceilalți?

Tata vedea cu îngrijorare că sănătatea copilului se degrada.

- Domnule inginer șef, eu nu am studii, nu sunt calificat, nu sunt plătit mai bine și fiindcă am funcția asta de control, nu înseamnă nimic. Vă rog dați-mi altă muncă și adeverință de muncitor.

- Tovarășe Hillerin, dar ai o funcție importantă, ai o răspundere, nu poți să pleci.

- Domnule inginer, pot să muncesc oriunde vreți și fac orice dar dați-mi adeverință de muncitor.

Cu adeverința de muncitor calificat la locul de muncă s-a prezentat la școală. Fratele meu și-a reluat locul în bancă alături de foștii colegi.

Și uite așa un conte era fiu de muncitor. Dar în catalog numele era tot ăla și originea socială sănătoasă sau nu, nu stătea în o adeverință ci îi era scrisă pe fruntea transpirată. Iar când te uitai la el îl vedeai cu coloana vertebrală dreaptă, muncită dar nu frântă.

Tata era mândru de el, fiul cel mai mare, acum învingător.

Eu cu zece ani mai mic, am fost ferit de prostia suprimării sociale. Eram fiu de muncitor. Și nu numai atât. Eram în clasa a cincia la același liceu. Profesorul de mate m-a che-

mat la meditații după orele de curs. Pentru cei mai slabi la învățătură erau binevenite. Pentru noi copii de muncitori meditațiile erau obligatorii.

Așa am priceput că clasa muncitoare devine clasă conducătoare.

Și deși nespus, am înțeles că originea socială, fie bună, fie rea, tot nesănătoasă rămâne.

24. Sângele

Eram mic copil când la joacă m-am tăiat la deget. Nu mă du-
rea.

Dar a curs sânge albastru

Mama s-a speriat și am fost la doctor. După analize am aflat.

- Tovarășe, nu trebuie să vă speriați. Nici noi nu știm exact ce are copilul, dar credem că nu este ceva contagios. Adică nu se ia. Ați observat ceva neobișnuit la el?

- Nu! Este normal deși are unele ciudățenii.

- Explicați, că poate așa descoperim ceva.

- Mănâncă încet, puțin și nu-i place să fie singur la masă.

Vorbește cu câțelul și împarte pâinea cu el.

Are deficiențe de vorbire. Nu țipă și nu poate înjura. E prea timid și-mi mulțumește pentru o simplă mângâiere. Dacă nu-i pun șervețel lângă farfurie, își ia singur. Copiii de pe stradă îl iubesc și ascultă de el.

- Da, ciudat. Cum ați spus că se cheamă.

- de Hillerin

- Cum se scrie cu „d” mic sau mare?

- Și mic și mare, fiecare cum apucă.

- Aici e trecut fără „de”, e vorba de aceeași persoană?

- Pe tatăl și bunicul lui înainte, îi chema cu de, dar pe urmă fără. Dar el nu s-au schimbat nici un pic. De la o vreme doar aveau fobie de roșu. Și ăsta mic are cravată roșie de pionier dar nu vrea să o poarte.

- Vedeți tovarășe, pardon doamnă, analiza arată o modificare în genă. Este ereditară.

Probabil că vine de demult și nouă aici nu ne este cunoscută. Literatura de specialitate amintește că unii pacienți, numiți aristocrați, suferă de asta.

Noi de prin 1950, prin vaccinare am eradicat boala dar la copilul dumneavoastră este cronică.

Vă rog să-mi lăsați mie proba de sânge să o păstrez în laborator fiindcă cândva cred că va fii la mare căutare și vom dori cu toții să ne infectăm!

Au trecut ani buni de atunci și nici antidot nu s-a găsit, nici nimeni nu s-a infectat.

25. *Mama și pământul ei*

Dedicat mamei lui Dora

Aș vrea să-ți povestesc ceva, mamă. Avem așa de multe de vorbit.

Între noi e acum pământul.

Pământul care acum ne desparte e doar o trecătoare cortină în scena de azi. Nu de mult ne-a adus și ne-a unit. Acum sunt eu stăpâna și muncesc pământul tău.

Ascultă-mă și ai să înțelegi că nimic nu am uitat și că nimic nu a fost în zadar. Îți mai amintești?

Eu eram cea mai mare. Aveam doi frați. Cel mai mic era copil de țâță.

Pentru noi copiii zilele se scurgeau cu joacă, râsete, pozne dar și muncă. Nu cred că eram încă la școală și era datoria mea să ajut în casă. Când tu și tata erați la câmp, eu aveam grija casei. Nu știam și nu puteam prea multe dar o făceam cu drag. Măturatul, adusul apei de la fântână, curățatul zarzavatului și câteodată borșul.

Nu avea gustul celui făcut de tine dar eram fericită să te văd
ce ochi făceai când veneai din câmp să alăptezi și găseai
masa pusă.

Pentru voi erau vremuri grele. Nu le înțelegeam atunci dar se
citea pe chipurile voastre. Tata moștenise de la mama lui
casa și grădina din spatele ei. Mai avea și o bucată de
pământ în câmp. Asta era averea lui de om sărac. Își iubea
pământul și l-ati lucrat împreună să aveți ce ne da nouă de
mâncare. În grădină de ani de zile s-a străduit să-și facă vie.
Înmulțea vița din ce avea și butașii prinși îi erau așa de dragi.
Aveam o curte țărănească cu casă și ogradă ca toți vecinii
noștri. Un pic de zarzavat, legume, vie, pomi și păsări. Ce
bucurie pe mine când dimineața adunam ouăle din cuibare.
Ne permiteam duminica carne de pui, că de, era sărbătoare.
Au trecut ani buni de atunci dar gustul ciorbei tale mamă, nu
pot să-l uit.

– Mama, fă-mi o ciorbă așa cum o făcea buni, îmi cere fata
mea. Încerc, dar parcă îi lipsește ceva. Sau poate prețuim
amintirea despre care se spune că ea dă gust bucatelor.

Mă străduiesc să fiu ca tine, mi-am crescut fata mare și am
așezat-o la casa ei. Îți povestesc din zilele copilăriei mele și
chipul tău ne stă mereu alături.

Când era așa de mică, că o duceam în brațe și-am adus-o să
mi-o crești. Și când am văzut-o în brațele tale am avut frica că

o pierd. Fiica mea, ceea ce acum aveam mai drag am dat-o din brațele mele. Era în siguranță, era la bunica, era acasă. Dar inima mă durea. Am văzut-o în fașă în brațele tale și gelozia ma cuprins. Am înțeles în clipa aceea ce mult înseamnă și tot atunci m-a străfulgerat amintirea.

Amintirea de după pom!

Demult, e mult de atunci și amintirea mă apasă. Erau vremurile grele.

Țăranilor li se lua pământul la colectiv. Pământul acela stropit cu sudoarea muncii pentru hrană. Pământul acela râvnit și prețuit de fiecare. Avut din tată-n fiu, dovada legăturii între generații. Acum să-l dați. Și cui?

Trecuseră ceva ani și supărarea se stingea. Prin sat era din nou vâlvă, zvon și neliniște. Colectiva lua și grădinile. Tractoarele începuseră să are hotarele și să rupă terenurile din spatele caselor. Nu puteai crede. Și via și zarzavatul?

V-ați adunat în spatele caselor pe hat. Mai marii satului explicau oamenilor revoltați. Tractorul aștepta semnal să intre.

Ascunsă după pom, te vedeam cu cel mic în brațe. Nu, nu era fata mea. Atunci era băiatul tău. Tractorul venea tot mai aproape. Tata striga. Oamenii plâneau. În spatele lor brazda nouă îngropa gard, pomi, muncă și disperare sufletească.

Milițianul l-a tras pe tata la o parte și tractorul venea.

O femeie mică de statură, o siluetă cu un copil în brațe,
înfiptă în pământ, a prin rădăcini. E mama.

Ea și tractorul.

Oamenii adunați în jur au încremenit.

E Lențuca!

- Dacă chiar vrei să ne luați totul, atunci luați-ne și ce ne-a
mai rămas!

Am închețat de frică.

Mama pune copilul înfășat, copil de țată, pe pământ. Lama
tractorului e aproape. Acum a stat. E tăcere. Nimeni nu are
putere să rostească. Nici ea.

Milițienii o iau pe mama.

Tata ridică copilul și ne bagă și pe noi în casă.

După trei zile de arest mama vine acasă, fiindcă avea copil
de alăptat. Alții ca ea nu au mai venit niciodată.

Mamă ai mâncat ceva?

Și mama tace.

Mamă te-au bătut?

Și mama tace.

Acum eu povestesc. Și mama tace

Dar m-ascultă. Și ea și pământul!

26. Ziua de 10 Mai

Mă întorc cu gândul la acele vremuri.

Treburile mergeau bine, așa cum ne obișnuisem. În birou ne cunoșteam bine și colegii se cam separaseră în grupe după chip și asemănare. Membrii de partid erau cam toți. Unii mai cu credință alții mai de ochii lumii.

Eram cam în 1978-79. Se apropia 23 august și pregătirile pentru demonstrație erau în toi. Intreprinderea noastră trebuia să disponibilizeze un număr stabilit de oameni. Și biroul nostru trebuia să trimită 3 oameni.

Căzuse păcatul și pe mine. Ne adunam pe stadion, luam loc în tribună și primeam niște plăci colorate pe care la comandă le ridicam deasupra capului și se forma un mare mozaic care creea imagini patriotice. În fața tribunei ședea un instructor care dădea comenzile. Nu era greu, dar plictisitor. Ore întregi de repetiții.

Se făcea destul de târziu și eu trebuia să o schimb pe soția mea care pleca la facultate și nu avea cu cine să lase fetița. Am hotărât să nu mai merg. I-am spus șefei de birou, doamna Roman, să mă schimbe cu cineva care nu are copil mic acasă.

Nu s-a hotărât nimic și fiindcă nu m-am dus a ieșit scandal. Șeful de secție m-a chemat și certat. Mi-au tăiat sporul de acord la salariu, pe motiv de indisciplină. Putea să iasă și mai rău dar am avut noroc.

Vrând, nevrând mă cam transformasem în element rău dar spre surprinderea mea simpatia colegilor parcă crescuse. Ghiță era și el cam pătat. Nu ne povesteam, nu ne destăinuiam, dar nici nu era nevoie fiindcă se știa. Era acel pact al tăcerii, acea rezistență pasivă, o opoziție necombatantă dar o declarație de distanțiere.

Așa decurgea viața și munca în birou.

Dimineața devreme mă duceam să stau la coadă la lapte. Aveam copil mic și laptele era obligatoriu. După tabietul dimineții eram în stație și așteptam autobuzul. Venea cam neregulat și veșnic supraîncărcat. Șefa mea venea cu autobuzul de la cap de linie așa că avea loc pe scaun în față. Mă vedea în stație și o salutam. Oamenii pe scară se agățau cum puteau mai bine. Era imposibil să mă urc. Mai așteptam alt autobuz, poate mai gol. Nici o șansă. Trecea ceva timp până să ajung la birou. Când se eliberau autobuzele era cam târziu și cam trecea de ora opt. Fugeam să prind ușa deschisă și prin bunăvoința portarului să prind intrarea. De multe ori întârziem. Asta avea consecințe. Prima mă apostrofa

șefa. Domnule, iar ai întârziat. De ce nu te scoli un pic mai devreme ca să ajungi la timp?

Nu aveam răspuns. Oare nu mă văzuse în stație?

Mă obișnuisem cu asta. Făcea parte din lucrurile neașteptate și de rutină.

Din când în când ne venea vremea să fim ofițeri de serviciu noaptea. Se obișnuia ca doi bărbați să păzească noaptea întreținerea.

De data asta am căzut cu Ghiță împreună. Te pregăteai cu ceva de mâncare și eventual de învelit ca să moșăi pe scuar în secretariat. Dacă aveai ghinion venea noaptea control. Trebuia să deschizi și cineva de la secu verifica dacă totul este în ordine. Se consemna asta în registru.

Orele treceau greu și aveai timp de povești. Cu Ghiță era plăcut, aveai ce vorbi.

Trecuse 1 Mai, zi de sărbătoare. Era sărbătoarea mai plăcută fiindcă de obicei era vreme bună, mai cald și după demonstrație lumea se oprea la mici și bere, la iarbă verde. Orașul era împânzit cu steaguri roșii și tricolore. Portrete mari atârnau pe fațada instituțiilor.

Trecuseră câteva zile și noi eram ofițeri de serviciu. Nu am avut noroc. A venit controlul. Acum erau mai mulți.

- Tovarăș, chemați administratorul să vină de urgență să demonstreze pavazarea.

De unde să-l iei noaptea pe administrator? Am dat telefoane în zadar. Nu venea nimeni în miezul nopții. Ca și Ghiță am dat din umeri și am încuiat ușa. Dar nu a durat o oră că au venit din nou.

- Trebuie acum, imediat să scoateți pavazarea. E ordin.

Bine dar cine și cum?

- Nu ne interesează, altfel e prăpăd. E ordin de sus.

Am mai vorbit, am mai șovăit. Am cerut să se consemneze ordinul în registru.

- Azi 9 mai, s-a dispus eliminarea stegurilor și portretelor de pe fațade instituțiilor!

Zis și făcut. Dar cum? Nu mai știu ce scule am găsit. A început o mare aventură. Ne-am cățărat pe o fereastră, pe la un balcon, cumva și am ajuns pe acoperiș. Aici erau ancorate marile panouri cu portretele conducătorilor. Cum să le demontezi, de grele ce erau. Am încercat la primul panou dar nu am reușit. Dezlegat atârna așa de greu că nu am avut altă variantă decât să-i dăm drumul jos pe trotuar.

A căzut s-a spart și s-a făcut praf. Am înlemnit de panică.

Dădusem cu unul de pământ.

- Ghiță, ne mănâncă pușcăria!

Pe toată Calea Victoriei era agitație. Se scotea pavazarea.

Am prins curaj.

- Ghiță, dacă e ordin atunci jos cu ei!

Tablourile cădeau unul câte unul și se făceau praf.

Și pe ăsta, jos cu el, jos cu el!

Parcă ne apucase nebunia. Râdeam în hohote și nici nouă nu ne venea să credem. Obosiți contemplam priveliștea dezastrului. Era revoluție curată. Nu mai știu cine pe stradă i-a adunat dar dimineță tovarășii zăceau gramadă într-un colț. Ne-am continuat garda. Nu a mai fost chip de odihnă. Ceva straniu se petrecuse.

Pe chipurile noastre era o bucurie nespusă și greu de stăvilit. Ceva parcă ne descătușase, rupsesse tăcerea și dăduse drumul dorințelor ascunse și nerostite. Nu pot să uit aceea lăcrărire din ochii noștri. Bucuria și satisfacția luase locul fricei și supunerii.

Cum se face ca tocmai noi doi să avem parte de un așa eveniment. Nu ne gândeam la urmări și nici nu ne mai păsa. Au fost momentele mele cele mai eroice. Am rupt lanțurile și am gustat din parfumul libertății.

Dimineță ne pregăteam cu explicații. Distrugerea de bunuri, profanarea însemnelor partidului, indisciplină, revolta, grup dezident organizat, subversiune etc.

Ca prin farmec nimeni nu ne-a înrebat nimic. Nici o vorbă. Tăcere desăvârșită și totodată suspectă. Nici un comentariu al colegilor. Parcă nu se întâmplase nimic. Oare se întâmplase cu adevărat ceva?

Au mai trecut câteva zile. Erau la mine în vizită socrul meu și un prieten de-al lui. Le-am povestit pățania mea și am aflat explicația. Ei oameni în vârstă, mai cu experiență și înțelegere au știut. Când a fost astă?

- Păi era 9 mai seara.

- Dar tu știi ce e pe 10 mai?

- De unde să știu eu asta. Nu cred că înseamnă ceva anume.

- Ține minte Cristi, pentru românii adevărați exista o zi de mare însemnătate.

10 mai era ziua națională a României.

Și cineva sus, s-a sesizat că pavizarea comunistă se potrivește cu 23 august și 1 mai dar trebuia scoasă pe 10 mai, care e ziua REGELUI.

- Măi să fie!

27. *Pașaportul*

În clădirea mare a institutului de proiectare de pe Calea Victoriei, noi și arhitecții împărțeam un birou mare.

Nu ne cunoștem prea bine unii cu alții. Eu fiind mai nou în colectiv treceam neobservat. Mă bucuram de noul loc de muncă și-mi plăcea ce făceam. Arhitecții erau figuri mai pregnante. Ușor artiști, puțin tehnici și mari vizionari. Începusem să mă obișnuiesc cu felul lor de a fii, cum gândeau, cum vorbeau, cum se puneau în valoare. Unii erau chiar simpatici.

Șefa mea femeie de treabă și câțiva colegi ingineri întregau tabloul anturajului profesional.

Conform timpurilor și bine definită în peisajul cotidian activitatea politică întregea prin bunăvoința și permisivitatea noastră, viața de birou. Membrii de partid aveau repetat sedințe. Noi care nu eram membrii priveam fără interes desfășurarea evenimentelor și nu ne afectau decât atunci când aflam ultimele cancanuri și sforării.

Mai rău a fost când în calitate de invitați, a trebuit să participăm la sedințe.

Era puțin ciudat, stânjenitor și chiaraghios momentul când membrii de partid rămăneau la ședință iar noi nealeșii plecam bucuroși mai devreme acasă.

După o vreme gânditorii din partid au observat aspectul dezzechilibrant și pedeapsa de pe umerii membrilor și au hotărât ca toți salariații să participe la ședințe.

Povestea asta merita re trăită, povestită, împărtășită și împărțită cu actorii cu care am împărțit scena unei vieți noi. Urmează.

28. *Fuga*

29. *Atracția mormintelor*

Nu de mult mi-a ajuns la ureche o vorbă. O vorbă rostită de o nepoată la o nuntă. Se pare că la întâlnire se discutau problemele zilei și printre altele s-a ajuns și la vechea dilemă despre relațiile de familie.

Când familia e mare și ochii care nu se văd se uită, întâlnirile stârnesc praful amintirilor. Cei trecuți prin încercările anilor amintesc despre bătrâni și povestesc nepovestite. Cei mai tineri ascultă și unii î-și imaginează acele timpuri uitate. Le ascultam și eu pe vremuri. Pe bunicul Gaga l-am prins în via-

ță. Bunica Kati a mai trăit o vreme și copil fiind mă jucam cu pisica ei atunci când mama pleca la piață.

Trăiam împreună în curtea din Palade. Mă născusem în casele bunicii. Casele ei de zestre. Curtea cu cele zece apartamente pe trei laturi, fusese rând pe rând loc de

joacă pentru copiii și apoi nepoții ei. Din cei zece copii ai ei, o

parte au locuit aici. Așa cum am cunoscut eu lumea, în curte mai locuiau 3 din cei mulți. Bunicii locuiau cu fiica lor Janna în apartamentul din față. Francois era deja înșurat și avea două fete. Tatăl meu Lulu avea 4 copii. În curte locuiau chiriși iar o parte din ei se cunoșteau de mult și parcă întregeau familia. Nu mai știu cum era înainte dar când bunicii nu mai erau, îmi amintesc că duminica după amiază veneau în vizită neamurile. Umbrarul de viță sălbatecă din mijlocul curții se umplea de lume. Cred că beau cafea, poate șerbet cu apă rece, poate doar vorbeau. În orice caz noi cei mai mici ne strecuram printre scaune, ne fugăream de nu ne ajungea curtea de mare. Eram destui. Verii Pierre și Lolo, veneau mereu. Toli, câteodată. Ami și Feli erau din curte. Așa a fost ani buni. Mai ales vara. Apoi vizitele s-au rărit. Vremurile au fost mai grele, copii au crescut și timp de povești nu prea mai era. Ne-am revăzut la parastase. Tanti Janna mă lua duminica la biserica catolică de lângă cimitirul Bellu. Slujba dura mult și în biserică era frig. Eu cu pantaloni scurți dărdăiam dar nu aveam curajul să mă plâng. După slujbă plecam pe scurtătura ce ducea la cimitirul învecinat. Ajunși la mormântul familie făceam papas. Aduceam apă pentru flori, curățam ceva buruieni, aprindeam lumânări și în sfârșit tanti Janna deschidea o sacoșă imensă, pe care veșnic o purta la ea, și-mi dădea să mănânc un sandwich.

Era răsplata supremă. Îl mâncam încet să nu se termine. Ani de zile copilăria mi-a fost întovărășită de vizitele la mormântul familiei. Și să revin la zilele noastre stau și mă întreb ce s-a ales din toate astea. Nu găsesc sensul faptelor. Părinții mei sunt și ei tot acolo nu departe de bunici. Și tot acolo sau grăbit la sfat de taină, fără cafea și șerbet mai toți cei de care v-am vorbit. Nu am cu cine să mă duc la iei fiindcă copii mei sunt departe și nici nepoți nu am. Să fie asta tot ce mai rămâne după noi? În jurul bordurii de piatră ce înconjoară pământul cu crucile de lemn, ne-am mai întâlnit. Ne cunoaștem și nu prea. Pe lângă fețele cutate și ușor de recunoscut mai vad și tinere ființe venite la parastas să mănânce colivă. E mai bună decât pâinea cu unt și salam a lui tanti Janna. Cred și eu. Dar uite că-s aici și sunt de-ai noștri. Încerc să văd dacă-i cunosc pe nume dar mă las păgubaș.

Deci nu mare mi-a fost mirarea când așa pe neașteptate, de la ei mi-a venit răspunsul căutat. Și dragi mi-au rămas cuvintele nepoatei mele Cristina:

Din tot ce vouă va fost mai drag, ne-au mai rămas mormintele comune.

Și câte aș mai avea să vă mai spun! Dar, doar am adăugat:

Din tot ne-a fost mai drag, ne-au mai rămas mormintele comune

*iar noi din generația mai nouă, le vom păstra ca-n vremurile
bune
cu flori, tămâie, lumânări, sub crucile de lemn, cu numele
străbune.*

30. Ștafeta

Am primit vizita fratelui meu Gigi. Ne vedem tot mai rar. În 1986 a emigrat în Australia și acum distanța ne desparte. Acum a venit poate ultima dată. Am înțeles asta din cuvintele lui: *„Dorim să facem o pomenire pentru părinții noștri dela care să-mi iau rămas bun, cu speranța că îi voi regăsi când-va când Dumnezeu va dori să mă ia în lumea luminoasă a părinților noștri“*.

Așa că ne-am întâlnit. Acum și aici, lăsându-i pe părinții noștri să mai aștepte. Într-un moment de răgaz îmi spune că are un cadou pentru mine. A deschis o cutie mică de bijuterii și mi-a arătat un inel bărbătesc. Un ghiul.

L-am recunoscut imediat. Era inelul lui din tinerețe. Și cum nimic nu este întâmplător vă amintesc povestea lui.

Bunicul Charles era mare moșier la Medgidia. Locuiau pe malul brațului Dunării și se învecinau cu ceea ce oamenii numeau Cartierul Hillerin. Când vremurile bune au apus și comuniștii au hotărât să desființeze proprietatea privată, nobilimea,

ectualitatea și aristocrația româniei regaliste, deci când trebuia șters tot ce avea țara mai bun, s-a făcut naționalizarea. Bunicul cu familia s-a refugiat la București, unde avea un șir de case după care primea chirie. Casele erau zestrea bunicii și în apartamente locuiau și unii copii ai lor. Când am venit eu pe lume și așa cum am în amintire aici locuiau tante Janna, unchiul Francois și tata Louis. Bunicii stateau împreună cu fiica lor în două camere.

Din tot ce avuseseră nu mai rămăseseră cu nimic. Câteva geamantane franțuzești în care se găseau fețe de masă de damasc, cearceafuri, fețe de pernă cu monogramă, tacâmuri de argint, acte și fotografii. Banii agonisiți se terminaseră repede. Într-un colț era ascunsă singura lor speranță iluzorie. Câteva bijuterii nevandabile și câteva ceasuri de buzunar cu capace de aur. După ani nu s-a mai știut nimic de astea. Au urmat anii de resemnare, conservare și tacită suferință. Ea nu mai era căsătorită și nu avea copii. Exista un oarecare echilibru, ba chiar armonie între frații învecinați.

Fratele meu Gigi / Romeo era cel mai mare dintre nepoți. Când a terminat facultatea a fost sărbătorit și era mândria familiei.

Tanti Janna a dorit să-și arate prețuirea și a amintit de cele câteva capace de aur ale bunicului.

- Sunt câte unul pentru cei ce fac o facultate, a declarat ea. Din acest aur să-și facă un inel cu blasonul familie, să fie mândrii și să-și amintească de bunicul lor Contele Charles de Hillerin de Pressec, născut bogat în Franța și mort însărăcit la București.

Așa a rostit și așa a și făcut.

Gigi a primit un capac și și-a comandat inelul. Numai că vremurile erau altfel decât se dorea. Posesia aurului nemarcat de stat era pedepsită cu închisoarea. Cu relații, cunoștințe, cu risc și frică, cu mare pierdere din valoare aurului topit pe ascuns a luat ființă inelul. După descriere semăna cu cel al bunicului numai că nu avea plăcuța cu blason. Aceasta trebuia sculptată de bijutier și aplicată inelului brut. Nimeni nu făcea așa ceva, așa că inelul a rămas fără blason.

Vremurile au afectat tot mai greu moștenirea bunicului. Nepoții la căsătorie aveau nevoie de aur pentru verighete. Cum aur nu se găsea de vânzare, capacele bunicului au căzut pradă timpului, au devenit verighete și blasonul a fost dat uitării.

Tanti Janna nu m-a mai putut ajuta nici pe mine nici pe cei ce mi-au urmat în vârstă. Promisiunea a rămas în amintirea mea și acum învie prin darul fratelui meu.

- Îți las ție inelul ăsta, că-l meriți și știi să duci mai departe drapelul familiei. Dacă poți, adaugă-i tu blasonul și dă-l mai departe celui care va merita.

Acum am și eu o părtică din aurul bunicului Gaga, datorită lui și mulțumită fratelui meu Gigi.

E un dar și o moștenire care mă bucură dar care mă și apasă. Am primit o ștafetă și am datoria să o duc cât mai departe.

„Jur străbunilor mei, că nu mă voi face de rușine. Îi voi răzbuna și le voi venera numele“.

Au mai trecut câteva săptămâni bune.

Musafirii au plecat și viața a intrat pe făgașul obișnuit.

La fermă era mereu ceva de făcut.

Iar acum mi-am propus să rezolv treburile amânate.

Mi-am luat inima în dinți m-am dus la izvorul din deal.

Apa curgea din spartura dintre straturile de piatră din inima dealului.

Puțin mai jos o adâncitură aduna apa și formase un mic lac.

De aici pornea țeava ce ducea apa jos la casă.

În baltă căzuseră frunze ba chiar câteva nuci din imensul nuc ce-și trăgea rădăcinile de deasupra izvorului.

Făcea umbră și parcă păzea și ocrotea poala dealului acolo unde oamenii veneau pe vremuri să ia apă.

I se spunea Fântâna de piatră.

Venisem cu mâna goală, fără scule și parcă mi-era greu să mă întorc acasă.

Unde mai pui că aveam inelul pe mână. Nu-l purtam decât rar și uite chiar acum uitasem să-l scot.

Trebuia să curăț plasa din gura țevii.

Noroc că aveam mănușile de lucru.

Apa era rece ca gheața și m-am grăbit să termin treaba.

Acasă mulțumit de treaba bună mi-am pus mănușile la uscat și mi-am văzut de muncă.

A doua zi eram la București, departe de casă.

Cu mâinile pe volan eram atent la circulația grea a capitalei.

Inelul nu-l aveam pe deget și parcă nu-mi amintesc să-l fii pus la bijuterii.

Chiar așa, parcă nu l-am pus.

La hotel mi-a devenit clar.

Când mi-am scos mănușile ude inelul, cam larg pe deget, a rămas acolo.

Ajuns acasă primul meu gând a fost să-mi scot inelul din mănușe.

Dar mănușa era goală.

Inelul, amintirea bunicului și darul fratelui meu, numai era de găsit. Așa o situație grea. Ce o să fac, cum să o rezolv. Nu puteam spune că l-am pierdut așa că m-am hotărât ca din aurul ce-l aveam să comand un inel asemănător. Așa am să fac.

Acum e deja luna mai.

Cum zboară timpul.

De câteva zile fetele mele sunt în vizită. Au venit la călărie.

Vin rar și acum Silvana vrea să vadă ce mai e nou la grajduri. I-am arătat noua cameră a călăreților. Încă lucrurile nu sunt ordonate iar vechea cameră rămâne numai pentru accesorii.

Acum șeile sunt așezate pe suportii pe perete. Raftul cu mărunțișuri e încă încărcat cu toate cele. Deranj și dezordine ca la mutat. Silvana mă critică și cu mână de femeie hotărâtă aruncă boarfe, pungi goale și la repezeală încearcă să ajute.

- Uite tată, la ce mai ții toate astea.

Mai simplifică-le. Unele lucruri nu sunt ale mele, copiii le știu rostul iar eu acolo nu am ce cauta.

Uite o mănășcă desperechiată, un ciorap murdar și rupt, șuruburi și cuie.

Astea de la urma trebuie să fie ale tale. Un copil și-a uitat aici inelul de jucărie.

- Silvana, lasă-l acolo în cutie că o să-l ceară careva.

Arunc o privire, mă uit mai atent. Este inelul meu.

Dar cum a ajuns aici. Iau inelul și o invit pe Silvana să bem o cafea.

Am sa-ți citesc ceva.

Povestea aurului lui grad-pere. Au trecut cam opt luni de când inelul e pierdut.

Și acum l-ai găsit tu.

Și-mi amintesc vorbele fratelui meu: să-l dai mai departe celui cel va merita.

Soarta face ca tu să găsești, ceea ce nu trebuia să rămână pierdut și ceea ce tocmai ție urmează să-ți aparțină. Afectați, lăcrimăm amândoi.

•Dar nu te bucura, un pic mai ai de așteptat.

•Da tată, dar acum știi ce!

31. *Profesorul*

Din profesorii ce i-am avut în timpul școlii unii mi-au rămas în amintire.

Eram elev în clasa 7-a la o școală nou construită în cartier.

Noi elevii nu prea ne cunoșteam între noi. Și profesorii erau noi, nu ca la o școală veche unde toată lumea îi cunoștea. Unul dintre ei și-a făcut repede renume de ciudat. Era profesor de limba română și franceză. De aia îl și chema Bazil Florescu, nu Vasile.

Nu prea tânăr dar nici în vârstă. Se aflate despre el că nu aude bine cu o ureche. Cică în război explodase o grenadă și l-a surzit. Se mai zvonea că făcuse studiile la Paris dar că nu avea un post la o școală mai mare datorită surzeniei lui.

Vorbea frumos, îi plăcea să recite și făcea lecții plăcute. Se mai spunea că se întâmplă să uite la ce oră este și să înceapă a recita în franceză deși era la ora de limbă română. Trebuia să-i facem semn ca să-și revină. Asta îl făcea și mai simpatic.

Recita din Eminescu. Acest mare poet de care românii trebuie să fie mândrii. Și tot el a adăugat că tradus în franceză î-și mai pierdea din valoare.

Dar au și ei francezii poeții lor. Și nu unul, ci poate zece ca al nostru sau chiar mai buni.

Când învățam despre Rebreanu și viața la țară, povestea cu nostalgie că și el e băiat crescut la sat. Crescuse greu și muncise mult.

Cînd venii vorba de înțelepciunea țăranului și de dragostea de animale și pămînt ne-a povestit de tatăl lui.

Într-o zi eram cu tata la câmp. Ne odihneam la umbra căruței și tata mă puneă la încercare.

- Ia zi tu Sile, tu ce ai face în locul meu. Uite avem căruța cu doi cai. Ne facem treaba cu ei. Dar dacă nu mai ai pămînt oare la ce-ți mai trebuiesc. N-ar fi mai bine să îi vindem?

- Dar pămîntul cel avem cu ce să-l mai lucrăm, zic eu.

- Acum avem dar se vorbește că-l adună grămadă și se lucrează cu tractoare, așa ca în satul vecin.

- Da am auzit că pe unul lor bătut că nu voia.

- Ăla era un prost. Na-înțeles.

Mă întreba tata doar așa, că a făcut tot cum știa el că e mai bine. I-a vîndut. Și bine o făcut că or venit aștia și ior luat tăt.

Ascultam ora de literatură dar primeam o lecție de viață.

Am sesizat imediat emoția glasului domnului profesor. Am fost mai atent și nu m-am înșelat. Cînd a spus „or venit aștia și ior luat tăt” am aflat adevărul. Din acel moment l-am înțeles și apreciat. A scăpat, s-a demască cu un cuvînt și pentru asta l-am respectat și mai mult.

Povestea profesorului meu, profesor universitar de

literatura franceză, cu studii la Paris era tristă. Ascunsă sub un zîmbet înşelător, iertător dar destul de puternică încă să izbucnească din suflet şi să se răcorească povestind.

Basil Florescu baiat de țăran, a plecat la şcoli trimis de tatăl său. Acasă „or venit aştia şi ior luat tăt”. Rămas sărac dar duşman pe vecie.

Povestea nu ne dezvăluie ce s-a întâmplat cu tatăl lui, nu ne explică de ce a pierdut postul la universitate şi nu dezvăluie cine l-a bătut de la surzit.

Băiat de chiabur, acum te stiu, şi te iubesc mai mult.

32. *Numele*

Ce frumos sună: m-am născut de ziua mea. Am avut noroc să mă nască mama. Cel mai mare dar, a fost să am și tată.

Și iute așa a trebuit să mă deprind cu ceea ce se cheamă familie. Cât timp nu știam să scriu și să citesc, nu am avut griji. Dar de la o vreme am fost nevoit să știu cum mă cheamă și cine sunt. Cu „cine ești” a fost mai ușor și am fost împăcat cu chipul și prezența mea. Cu „cum te cheamă” lucrurile sau complicat.

Un nume greu de repetat. Nimeni nu auzea bine.

- Hitlerin, tu ești neamț?

- Nu, bunicu e francez.

- Ce, helerin e franțuzesc? Și ce, pe tine te-a făcut bunicu?

- Nu, tata, și îl cheama „de Hillerin” și acuma „Hillerin”.

- Deci tactu e român din Franța și nu se știe cum îl cheamă!

E greu cu oamenii care nu înțeleg. Hai să repet.

Bunicu a venit din Franța. S-a însurat cu o unguroaică. Au avut mulți copii. El spunea că e de viță veche. Ea spunea că e româncă. Tata se dădea că e neamț fiindcă făcuse armata cu ei. Îi plăcea să spună așa.

Când au venit rușii nu mai era bine să fi neamț. Dar nici francez.

Nu mai era bine să fi ceva sau cineva.

La biserică în Medgidia era botezat „de Hillerin”. În carnetul militar, la fel.

Bunicului lumea îi spunea – domnul conte. După o vreme îi ziceau francezul, apoi moșierul și la urmă, Hileriu.

După ce l-au scăpat de avere, pământ, case, bani, aur, nume, i-au scris pe cruce, Charles de Hillerin conte de Pressec.

Noroc cu mama care era ardeleană. În familia ei erau oameni buni, muncitori. Cam băutori dar buni familiști. Păcat că unii nu știau ce spun dar nici ce fac și au ajuns deținuți politici. Așa s-a stricat și rădăcina ardeleneacă.

Și ce faci cu așa un nume, așa neamuri, așa origină nesănătoasă.

Am învățat să trec prin soare și să nu fac umbră, să vorbesc ce nu gândesc, să știu fără să întreb, să fiu eu și să nu fiu.

Am câștigat un pic de timp, ca să devin ce trebuia s-ajung.

Am înțeles că numele-i nimic. Că-n sânge-i scris și nu-i de șters.

Și-am spus copiilor mei, nu ești ce bei, nici ce mănânci.

Ești trup și suflet, de cum crești.

Nu mi-e rușine de ce sunt, nici mândru de ce n-am făcut

Dar sunt aici!
Și eu nu iert!

33. Vacanța

Mama mea s-a născut la Sibiu. Bunica mea Buna zisă Tușa Chivuța locuia pe strada Lungă numărul 14, nu departe de Cămin și nu departe de biserica unde nepotul ei era preot. Ea făcea curetenie în biserică, îngrijea curtea și vindea lumânări.

Vis-a-vis la numărul 15 locuia sora mamei mele, tanti Letiția căsătorită cu nenea Nicu Opreș.

Vacanțele de vară le petreceam aici. Mama de la București, mă trimitea împreună cu fratele meu Eugen la Sibiu la bunica.

Nenea Nicu era meșter zugrav. Era căutat și avea mult de lucru. Gicu, fiul lui era cam de vârsta lui Eugen. Buni tovarași de joacă dar și împreună la muncă. El trebuia să facă cumpărăturile și să pregătească materialele pentru zugrăvit. Ne lua cu el în oraș. Trageam cu noi o căroaie, un fel de cărucior cu două roți mari și cu mâner de împins. Pe vremea aceea erau puține mașini pe stradă iar pe mijlocul străzii erau șinele de tramvai. Nu se circula pe două sensuri așa că stațiile aveau linii duble și tramvaiul îl aștepta pe cel din față ca să poată continua drumul. Străzile erau pietruite și căroaia

noastră mergea greu și făcea zgomot cu roțile ei de fier. Când vedeam că e liber potriveam roțile pe șinele de tramvai. Se potiveau ca mărime și mergeau foarte ușor. Cred că era interzis fiindcă ne era cam frică.

Seara Gicu trăgea clopotele la biserică și bătea toaca. Era priceput și se mândrea cu talentul lui. Ne urcam în clopotnița din turnul biserici. Era interesant să vezi orașul de sus. Aici eram de capul nostru. Gicu avea ascunse țigări. El fuma și ne-a învățat și pe noi acest meșteșug.

După ani, tot în vacanță am urcat prima dată pe o motoretă. Tot Gicu e cel ce ne-a lăsat să conducem motoreta lui.

Acum povestesc cu drag despre acele zile ale copilăriei. Au trecut repede. Au apărut alte amintiri și cele vechi se dau uitării. Mi-ar fi plăcut să-i citesc lui aceste rânduri.

Dar poate copiii și nepoții lui veniți din Spania în vacanță la Sibiu vor avea ocazia să-l întrebe: Bunicule îți amintești de verișorii tăi Eugen și Cristi de la București?

34. *Ferma*
